

แนวทางการให้วัคซีนป้องกันโรคหัด – หัดเยอรมัน (MR) ในผู้ใหญ่

โรคหัดและหัดเยอรมันเป็นโรคไข่ออกผื่น เกิดจากเชื้อไวรัส ติดต่อกันได้ง่ายมาก โดยการ ไอ จาม หรือ พุดคุยกันในระยะใกล้ชิด ปัจจุบันกระทรวงสาธารณสุขกำหนดให้วัคซีนป้องกันโรคหัดและหัดเยอรมันอยู่ในรูปของวัคซีน หัด – คางทูม – หัดเยอรมัน (MMR) แก่เด็ก รวม 2 ครั้ง ครั้งแรก เมื่อเด็กอายุ 9 -12 เดือน ครั้งที่สอง เมื่อเด็กอายุ 2 ปี 6 เดือน จากข้อมูลการเฝ้าระวังของสำนักระบาดวิทยาพบว่า อัตราป่วยโรคหัดและหัดเยอรมันของ ประเทศไทยลดลงมากเมื่อเทียบกับในอดีต เป็นผลจากการเร่งรัดการบริการวัคซีนแก่เด็กกลุ่มเป้าหมายให้มีความ ครอบคลุมอยู่ในระดับสูง อย่างไรก็ตาม ยังคงพบการระบาดของโรคหัดและหัดเยอรมันเป็นระยะ และมีแนวโน้มพบใน กลุ่มผู้ใหญ่มากขึ้น เนื่องจากเป็นกลุ่มที่เกิดก่อนการให้วัคซีนและยังไม่เคยป่วยมาก่อน หรือเกิดภายหลังการให้วัคซีน แต่ไม่ได้รับวัคซีนหรือได้รับวัคซีนไม่ครบถ้วน การระบาดมีโอกาสมพบในสถานที่ที่มีกลุ่มคนอยู่รวมกันเป็นหมู่มาก เช่น โรงงาน เรือนจำ โรงเรียน ค่ายทหาร เป็นต้น

ปัจจุบัน องค์การอนามัยโลกได้กำหนดให้โรคหัดเป็นโรคที่ต้องกำจัดให้ผู้ป่วยเหลือน้อยที่สุด สำหรับ ประเทศไทยได้กำหนดให้มีผู้ป่วยเหลือไม่เกิน 1 ต่อประชากรทุกกลุ่มอายุล้านคน ภายในปี 2563 และควบคุม โรคหัดเยอรมัน ดังนั้น เพื่อป้องกันโรคหัดและหัดเยอรมันให้แก่ประชาชนวัยผู้ใหญ่ที่ยังไม่ได้รับวัคซีนดังกล่าว จึงมี ข้อเสนอแนะการให้วัคซีน ดังนี้

1. ตามแผนงานสร้างเสริมภูมิคุ้มกันโรค กระทรวงสาธารณสุขได้กำหนดให้วัคซีนนี้แก่เด็กอายุตั้งแต่ 9 เดือน ขึ้นไป สำหรับบุคคลที่มีอายุตั้งแต่ 15 ปี – 40 ปี ที่ยังไม่ได้รับวัคซีนสามารถฉีดวัคซีนนี้ได้ บุคคลอายุมากกว่า 40 ปี ส่วนใหญ่เป็นผู้ที่เคยติดเชื้อโรคหัดและหัดเยอรมันตามธรรมชาติมาแล้วในอดีต จึงไม่มีความจำเป็นต้องได้รับวัคซีนนี้

2. วัคซีนหัด – หัดเยอรมัน ที่สนับสนุนให้ เป็นวัคซีนชนิดเชื้อมีชีวิตแต่ทำให้อ่อนฤทธิ์แล้ว (live attenuated vaccine) อยู่ในรูปผงแห้ง พร้อมน้ำยาทำละลาย มีขนาดบรรจุขวดละ 10 โด๊ส เมื่อผสมวัคซีนแล้ว ขอให้ใช้วัคซีนขวดดังกล่าวภายในเวลา 6 ชั่วโมง

3. ฉีดวัคซีนหัด – หัดเยอรมัน 1 ครั้ง เข้าใต้ชั้นผิวหนัง (subcutaneous injection) ครั้งละ 0.5 มล.

4. วัคซีนหัด – หัดเยอรมัน เป็นวัคซีนที่มีประสิทธิภาพในการป้องกันโรคและมีความปลอดภัย อย่างไรก็ตาม ภายหลังได้รับวัคซีนนี้แล้วอาจมีไข้ ปวดบวม แดง ร้อน บริเวณที่ฉีด แต่ส่วนใหญ่ไม่รุนแรงและหายได้เอง อาการที่ เกิดขึ้นเป็นปฏิกิริยาของร่างกายที่มีต่อวัคซีน

5. ให้ผู้รับวัคซีนนั่งรอพักสังเกตอาการภายหลังให้วัคซีนอย่างน้อย 30 นาที และควรเตรียมบุคลากร รวมทั้งอุปกรณ์ตามมาตรฐานให้พร้อม เพื่อให้การรักษาผู้ป่วยที่อาจมีอาการแพ้อย่างรุนแรง (anaphylaxis) ภายหลังได้รับวัคซีน

6. ข้อห้ามใช้ สำหรับวัคซีนหัด – หัดเยอรมัน

6.1 หญิงมีครรภ์ไม่ควรฉีดวัคซีนนี้ เช่นเดียวกับวัคซีนชนิดเชื้อมีชีวิตอ่อนฤทธิ์อื่น ๆ เพราะอาจเกิด อันตรายต่อทารกในครรภ์ได้ตามทฤษฎี ดังนั้น เมื่อจะฉีดวัคซีนหัด – หัดเยอรมัน ในหญิงวัยเจริญพันธุ์ ควรแนะนำให้ คุมกำเนิด 1 เดือน หลังฉีด

6.2 ผู้มีอาการเจ็บป่วยที่รุนแรง ผู้ที่กำลังมีไข้

6.3 ผู้ที่แพ้ยา neomycin แบบ anaphylaxis

6.4 ผู้ที่ได้รับยาสเตียรอยด์ ขนาดมากกว่าหรือเท่ากับ 2 มก./กก./วัน หรือมากกว่าหรือเท่ากับ 20 มก./วัน นานกว่า 14 วัน กรณีที่ได้รับยาสเตียรอยด์ขนาดดังกล่าว การให้วัคซีนหัด – หัดเยอรมัน ต้องหยุดยาสเตียรอยด์ให้ครบ 1 เดือนก่อน

6.5 ผู้ที่อยู่ในช่วงได้รับยากดภูมิคุ้มกันหรือกำลังได้รับยาเคมีบำบัด

6.6 ผู้ป่วยที่มีภูมิคุ้มกันบกพร่องอย่างมากจากทุกสาเหตุ (CD4 น้อยกว่าร้อยละ 15) ผู้ติดเชื้อ HIV ที่มีอาการน้อยหรือปานกลางสามารถให้วัคซีนนี้ได้ ทั้งนี้ ควรปรึกษาแพทย์ก่อนทุกครั้ง